

Il·luminades

Il·lustrant la història de la misogínia

ADONA'T

Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

Projecte expositiu

IL·LUMINADES. IL·LUSTRANT LA HISTÒRIA DE LA MISOGÍNIA

ADONA'T

Museu de Belles Arts
de Castelló
Març 2019

1. Objectiu

L'objectiu del projecte expositiu promogut per ADONA'T és, com cada any, per una banda sumar-nos a la commemoració i celebració a Castelló del dia 8 de març, Dia Internacional de la Dona, i per l'altra continuar amb el projecte que ja vam encetar fa anys, amb la inestimable col·laboració del Museu de Belles Arts de Castelló i la Universitat Jaume I, que acullen les nostres propostes expositives en les seues instal·lacions. Enguany, tal com ja vam fer l'any 2018, ens hem centrat més que a potenciar dones concretes com s'ha fet en els 9 primers projectes d'ADONA'T, a constatar una situació de realitat innegable: la misogínia que ha imperat, i encara campa, tot recullint manifestacions menystenidores cap a les dones, a través de diverses frases i cites textuais de pensadors cèlebres al llarg de la història, comptant amb la inestimable col·laboració de dones il·lustradores que ens il·luminen amb les seues creacions.

És imprescindible remarcar, com ja ho hem fet en anteriors ocasions, que no es pretén fer una selecció exhaustiva i, com totes les tries, dels textos i dels noms d'il·lustradores, sempre hi

predominarà la tria subjectiva de l'associació ADONA'T, les seues preferències i objectius..

2. Títol: IL·LUMINADES. IL·LUSTRANT LA MISOGÍNIA

Paraules clau: *Il·luminades*, com a epítet positiu i sinònim de les protagonistes il·lustradores del projecte. Alhora jugar amb l'accepció pejorativa del terme, "boja", assumint el mal tracte i el menysteniment rebut des dels inicis de la cultura.

Il·luminar : 1. Donar llum a alguna cosa 2. Posar llums en un lloc. 3. Provocar una expressió d'alegria i felicitat. 4. Explicar i fer comprendre una idea o un concepte confús. 5. Adornar un text amb dibuixos de colors : «els monjos sovint il·luminaven els manuscrits que copiaven.

Misogínia : La misogínia és un concepte que serveix per a referir-se a l'odi, més o menys dissimulat, cap a les dones i les xiquetes.

Cal tenir en compte que la misogínia solament és una idea que descriu conductes reals de persones reals, i per tant solament existeix a través dels actes de certes persones.

Característiques, actituds i propensions dels individus misògins.

1. Cosificació del cos de la dona
2. Puritanisme selectiu
3. Tendència a animar a altres persones perquè cosifiquen
4. Ús de la violència masclista física, verbal o simbòlica
5. Criminalització sistemàtica de les víctimes de violència masclista
6. Marginació de la dona
7. Tendències autoritàries amb dones
8. Rebuig al lideratge femení
9. Tendència a relacionar les formes baixes de cultura amb allò femení.

[Tret d'Arturo Torres]

3. Descripció del projecte expositiu

L'exposició estarà formada per **12 treballs d'il·lustració original i expressament creats per a l'exposició d'ADONA'T** d'altres tantes dones il·lustradores de Castelló i comarques. Les creacions gràfiques seran en referència a expressions, frases, discursos de personatges coneguts i de rellevància social i política de diferents èpoques, que siguin menystenidores i ofensives cap a les dones, i que atempten contra el seu desenvolupament de forma igualitària, i ataquen la validesa dels reptes i objectius aconseguits per elles, com a manera d'invalidar els seus èxits.

Cada panell per a l'exposició portarà la il·lustració amb el text assignat, una fotografia de la il·lustradora i d'una breu biografia. Així l'exposició inclourà, també com d'habitud, un retrat de grup d'ADONA'T que realitzarà la fotògrafa castellonenca convidada enguany AMPARO NAVAS, i un panell amb els col·laboradors que han escrit per al llibre-catàleg:

1. Lola Mallén, presidenta d'ADONA'T
2. Eva Alcón, rectora UJI 20190114
3. Ali Brancal, pedagoga i membre d'ADONA'T
4. Aina Garcia Carbó, escriptora i membre d'ADONA'T
5. Begonya Sáez Tajafuerce, professora de l'UAB, filòsofa
6. Miguel Monar, director, Escola d'Art i Superior de Disseny de Castelló

4. Inauguració i duració de l'exposició

10 de març de 2019, diumenge, a les 11 h al Museu de Belles Arts de Castelló.

Duració de l'exposició: un mes, del 8 de març al 7 d'abril de 2019.

5. Persona de contacte

Carme Pinyana

Comissària de l'exposició en nom d'ADONA'T

619 11 17 58

carne.pinyana@gmail.com

L'Associació de Dones Nacionalistes "Terra" (Adona't), fundada a Castelló de la Plana el 2003 i presidida actualment per Lola Mallén, té com a objectius principals la promoció de la dona i del saber femení, la preservació i difusió de la cultura i llengua pròpia del País Valencià i la integració de grups minoritaris, en tots els àmbits, socials, polítics i culturals. Per aconseguir aquestes finalitats, Adona't participa en els fóruns adients, i emprén activitats concretes com són articles d'opinió en els mitjans de comunicació, grups de discussió, i altres mesures de pressió que puguen portar a les bones pràctiques associades a la igualtat d'oportunitats i la conciliació familiar, principals dificultats amb què s'enfronten els projectes de les dones.

ANNEX 1. Il·luminades / Textos proposats

Fruit dels contactes amb l'Associació d'Il·lustradors APIV, Escola Superior de Disseny i Arts gràfiques de Castelló, i altres contactes, han acceptat de participar les il·lustradores que es relacionen a continuació, juntament amb el text assignat.

1. MARTA SELUSI

Homer (s. IX a. C.)

[Telèmac:] "Mare, torna com sigui a la cambra i ocupa't allí de la teva feina, el teler i el fus [...] i això de parlar serà cosa dels homes, de tots, i més de mi; car és meu el poder de la casa."

Odissea, I, 358-359, traducció de Carles Riba

La veu i el poder de les dones, Mary Beard, Arcàdia

2. RACHEL DUTCH

Eurípides (485-406 a. C.)

[Hipòlit:] "Odio la dona sàvia. Espero que no hi hagi mai a casa meua una dona que sàpiga més d'allò que li convé a una dona[...] Voldria que moríssiu! Mai em cansaré d'odiar les dones, encara que algú digui que repeteixo sempre el mateix, doncs també elles són permanentment malvades."

Hipòlit, versos 616-668, traducció Vicenç A. Abellán i Cristina Dalmau

3. JuárezCasanova estudi (SÍLVIA CASANOVA / JAVIER JUÁREZ

Aristòtil (384-322 a. C.)

“I és que la femella és com un mascle mutilat, i les menstruacions són esperma, malgrat que no pur, ja que no els hi falta més que una cosa, el principi de l'ànima...”

La generació dels animals 737a 27-30

4. ANNA DOBÓN

Sant Agustí (354-430 d. C.)

“Hi ha també un ordre natural en els éssers humans, de manera que les dones servesquen els seus marits i els fills els seus pares. La justificació consisteix que la raó més dèbil ha de servir la més forta.”

Quaestiones in Heptateuchum 1,153. CCL 33,59

5. LAULAUENLASEUATINTA (LAURA PITARCH / LAURA BROCH)

Anònim (finals s. XI)

“[...]”

La dona que no és falsa no és dona (21)

La dona promou guerres, difícilment busca pactes de pau (22)

La dona per diners diu: “l'estime” (27)

La dona mentre plora ordeix enganys a base de llàgrimes (29)

La dona saqueja i per això se l'anomena lloba (33)

Dona, quan parles, l'acer es torna cera (43)”

“Arbore sub quadam dictavit clericus Adam”, *Poesía misógina en la edad media latina: ss. XI-XIII*, Mercè Puig Rodríguez-Escalona

6. TICA GODOY

Jaume Roig (1400 -1478)

“Doncs dic que totes les dones, de qualsevol estat, color, edat, religió, nació, condició, les grans i les petites, les joves i les velles, les lletges i les belles, les malaltes i les sanes, les cristianes, les jueves i les mores, les negres i les mulates, les pèlroges i les blanques, les que són dretes i les que són manques, les geperudes, les parladores, les mudes, les que són lliures, les que són esclaves,

totes les que són vives, siguin com siguin, totes creuen que és veritat el que somien, d'allò que no veuen en fan un procés mental, sense admetre cap defensa ni escoltar les parts implicades, es pronuncien només per presumir i sentencien que és veritat allò que del cert no saben. Els plauen les mentides, sempre varien, mai no riuen sense fingir, riuen i ploren traïdorament, criden que es moren quan estan més sanes, si tenen febres terçanes no tenen cura del seu mal i acostumen a fingir que tenen dolor per tal de donar color a les seves actuacions.

Si algú les reprèn, les instruccions, les repreensions, tot ho refusen! Saben excusar molt bé els seus vicis estimats, en canvi, especulen sobre els pecats dels altres, fins i tot quan es confessen se n'atribolen: en saben expressar totes les circumstàncies, en passen ànsia, però dels seus no es dolen! Mostren que volen allò que no els plau, si miren el color blau, compren de color grana, demanen raïm quan volen una magrana, però mai no s'enganyen a l'hora d'arreglar! El seu plaer és gastar pròdigament, presumir i arribar sempre més amunt!”

Espill. Edició, traducció i comentaris d'Antònia Carré. Barcelona, Quaderns Crema, 2006, 86-87.

7. ANA SANSANO

Erasmus de Rotterdam (1466-1536)

«La dona serà sempre dona: és a dir, estulta, encara que es posi la màscara de persona.»

Elogia de la follia, Llibres de L'Índex, 2013.

8. VERÒNICA FABREGAT

Honoré de Balzac (1799-1850)

“Intenteu de retardar el màxim de temps possible el fatal instant en què la vostra dona us demanarà un llibre.”

Physiologie du mariage, Méditation XI, 1829.

9. MABEL RAMOS

PIERRE DE COUBERTIN 1863-1937. Pedagóg i historiador, fundador del moviment olímpic modern

“L'esport femení no és pràctic ni interessant... els jocs han d'estar reservats als homes. Les dones (com en l'antiga Grècia) només tenen una tasca en l'esport: coronar als campions”.

Carta de la reforma esportiva. Publicada el 13-9-1930 a Ginebra.

10. ANNA MINGARRO MEZQUITA

Sigmund Freud (1856-1936)

“El descobriment de la seua castració és un punt de viratge en el desenvolupament de la xiqueta. D’ací partiran tres orientacions de desenvolupament: una portarà a la inhibició sexual o a la neurosi; la següent a l’alteració del caràcter en el sentit d’un complex de masculinitat, i la tercera, per fi, a la feminitat normal.”

"33º Conferencia. *La feminidad*" (1933), *Obras Completas*, Editorial Amorrortu, Tomo XXII, pàgina 117

11. PAULA LÓPEZ ALMELA

Antonio Vallejo Nájera (1888-1960) Psiquiatra militar

Per comprendre l’activíssima participació del sexe femení en la revolució marxista, cal recordar la seua característica debilitat de l’equilibri mental, la menor resistència a les influències ambientals i la inseguretat del control sobre la personalitat [...] Quan desapareixen els frens que contenen socialment la dona [...] es desperten en el sexe femení l’instint de crueltat i va més enllà de totes les possibilitats imaginades, precisament per la manca-li les inhibicions intel·ligents i lògiques, característica de la crueltat femenina que no queda satisfeta amb l’execució del crim, sinó que augmenta mentre el comet [...] A més, en les revoltes polítiques tenen l’ocasió de satisfer les seues apetències sexuals latents.”

“Psiquismo del fanatismo marxista III. Investigaciones psicológicas en marxistas femeninos delincuentes” *Semana médica española: revista técnica y profesional de ciencias médicas*, ISSN 1131-0049, N.º. 25, 1939, págs. 194-200

12. LAURA CASTELLÓ

Donald Trump: “Si Hillary Clinton no pot satisfer el seu marit com pretén satisfer als Estats Units d’Amèrica?”

Twitter en campanya electoral, 2016

Jair M. Bolsonaro: “No és una qüestió de col·locar quotes de dones perquè sí. Hem de col·locar gent capacitada. Si col·loquem dones perquè sí, he de contractar negres també.”

Vladimir Putin: “Les dones necessiten el suport d’un home. Hem de

fer tot el possible perquè les nostres estimades dones estiguen envoltades d'atencions i somriuen més.”

Discurs televisat, dia de la dona, 8 març 2017

Recep Tayyip Erdogan: “Una dona que renuncia a la maternitat dient ‘ara treballe’ en la pràctica està negant la seua femineïtat [...] Li falta alguna cosa, és mitja persona, no importa quant d'èxit tindrà en el món dels negocis.”

Discurs en una trobada de l'Associació de Dones i Democràcia, Ankara 2016